

ни, често дълго дискутирани въпроси, оставащи все без отговори поради непълноти в българската документация. Така твърде оскъдният домашни сведения за биографията на А. Кънчев бяха допълнени и изяснени с такива съществени данни като рожденната му дата - 1850 г., учението му в Белградската военна академия, предметите, които е изучавал там и длъжността, която му е била присъдена. Освен от сведенията в белградските архиви и югославски публикации, за това ми помогнаха и открити в друга връзка документи в Прага, от фонда на началника на Академията по това време - Франьо Зах, чех по произход, в чийто бележници от това време са записани данни за слушателите, включително и биографични, за успеха им по различни предмети и пр. Това позволи да се установи и кръга от съученици на А. Кънчев, за които не знаехме друго, освен споменаване на едно име, а сръбски и чешки документи показаха, че той се е движел в среди на будни, революционно настроени младежи, свързани с Омладината, някои от тях, точно споменатия в българския извор, приятел на Кънчев - и организатори на младежки бунтарски акции. Самият Фр. Зах е много интересна личност, деен привърженик и сътрудник на княз Ад. Чарториски и автор /по указания на полския политик/ на първичния текст на прословутото "Начертание" на И. Гарашанин, където на българите в сръбската политика, предвиждана от княза и Зах като системна подкрепа на културно-националното и политическото им движение, е отделено твърде голямо място. Сръбски, полски, чешки и други извори изясняват неговата изключителна роля, включително и по българския въпрос, от началото на 40-те до края на 60-те години.

Издирените сръбски документи, съпоставени с български, руски, френски, унгарски, английски и други, имаха преломно значение за познанията и изследванията ми за Л. Каравелов и помогнаха да бъдат документално доказани реалните, а не въображаемите и произволно характеризирани идеи на бъдещия председател на БРЦК, според безспорни сръбски и други извори се оказаха революционни, и то не само теоретични, но и в една изключително активна организаторска работа за приобщаване на българската емиграция в Сърбия към революционните инициативи на събратята им в Румъния, т.е. на четническото движение през 1867 г. След моята монография за възгледите и дейността на Каравелов през 60-те години на XIX в. и главно през 1867 г., както и след други публикации по въпроса, стана вече невъзможно и най-предубедените историци по отношение на един от най-великите възрожденски българи, да повтарят несъстоятелните си тези за някакво "просветителство", "либерализъм", "славянофилство" и пр., преди срещата му с Левски през есента на 1869 г., въведени и натрапвани в литературата най-вече от Мих. Димитров и повтаряни безкритично от последващи автори, по неговата формула, пропагандирана в статии и книги, че "Левски създаде от Каравелова революционер". Цялата тази предпоставена и недоказана с нищо констатация рухна напълно в светлината на автентичните и многобройни сръбски и други документи.

Феноменалната пристрастност на някои автори в стремежа им да омалова-